

Mediciner och Miljögifter

DDT, DiklorDifenylTrikloretan, belönades 1948 med nobelpriset i medicin. Femton år senare blev DDT via boken *Tyst Vår* själva symbolen för miljögifter och förbjöds efterhand. Klor- och Bromföreningar har sedan blivit ökända som centrala miljögifter. Typiskt har användning först godkänts och följts av förbud när skadliga effekter senare avslöjats. Bland många värstingar kan nämnas PCB och bromerade flamskyddsmedel. Välkänt är också hur skogsindustrin tvingades avveckla klorblekning för att stoppa utsläpp av klorfenoler.

Ett märkligt exempel som gått under radarn är det klorerade sötningsmedlet *Sukralos*. När miljö- och hälsorisker med detta lyftes fram stoppades omfattande användning i Sverige 2008.

Under 2018 avslöjades dramatiska gifteffekter av det klorinnehållande antiinflammatoriska medlet [Diklofenak](#). Indiska populationer av gamar har drabbats via död nötboskap som behandlats med medlet. I Sverige finns diklofenak som piller och geler typ Voltaren för behandling av smärtande leder och muskler. Geler sköljs av och diklofenak går via reningsverk ut i miljön. Liksom DDT, PCB och klorfenoler har diklofenak klor aromatiskt bundet i den kemiska strukturen. Problem borde kunnat förutses. Alternativa medel och geler finns. Trots detta marknadsförs Voltaren fortfarande även med TV-reklam.

Ett mycket vanligt receptfritt desinfektionsmedel är [Klorhexidin](#) med aromatiskt bundet klor. Det används både för hud och sår och vid annan rengöring. Risker kan finnas för störningar av naturlig mikroflora och för andra oönskade effekter. Ändå sälj medlet fritt utan restriktioner. [Bromhexin](#) i receptfria slemlösande hostmediciner har två bromatomer bundna till en bensenring. Försiktighet och säkrare alternativ kan vara motiverade.

Negativa effekter från spridning av medicinska ämnen via reningsverk har uppmärksamrats på senare år. Särskilt oförsvarlig är slamspridningen på odlingsmark som lätt kan ersättas med säker slamförbränning.

För särskilt tveksamma ämnen som de här nämnda kan både information och restriktioner behövas för användningen av såväl miljöskäl som hälsoskäl. Kemiska kunskaper behövs ofta för att se risker och visa varningsflagg.